

10 ประเด็นเพื่อพัฒนาการเมือง

นำเสนอเมื่อ : 21 มิ.ย. 2552

☒ ประเวศ วะสี เสนอ 10 ข้อรักษาการเมืองบกพร่อง พาพหุนิกฤตใน 10 ปี

เสนอ 10 ประเด็น รักษา-ป้องกันโรคการเมืองบกพร่อง เช่น สร้างสมดุล อำนาจการเมือง-รัฐ-เงิน กำหนดจริยธรรมทางการเมือง สื่อมวลชน สร้างปชต.ชุมชน พลเมืองเข้มแข็ง พัฒนาระบบยุติธรรม เน้นรักษาระยะยาว ทำได้จะพหุนิกฤตภายใน 10 ปี

10 ประเด็นเพื่อพัฒนาการเมือง

โดย : ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี

การเมืองที่ด้อยคุณภาพคือปัญหาของชาติ เป็นเหตุให้พัฒนาอะไร ๆ ไม่สำเร็จ เช่น แก้ปัญหาความยากจนและความยุติธรรมในสังคมไม่ได้ แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ได้ แก้ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ได้ ก่อให้เกิดความแตกแยกและรุนแรง สังคมเอือมระอา กับนักการเมืองที่ความรู้ความสามารถน้อยแต่โกงมาก และต้องการพัฒนาการเมืองให้หลุดพ้นจากความด้อยคุณภาพ

สิ่งที่มีการเคลื่อนไหวของบุคคลและกลุ่มต่าง ๆ มากขึ้น ควรที่คนไทยทุกคนจะเล็งเห็นความสำคัญและร่วมกันคิดหาวิธีที่จะพัฒนาคุณภาพการเมือง หนังสือพิมพ์ทุกฉบับควรระดมความคิด มหาวิทยาลัยทุกมหาวิทยาลัย ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ ชุมชนท้องถิ่น ราชการทหารพลเรือน หรือกลุ่มอื่นใด ควรระดมความคิด ถกเถียงกันหาวิธีคิดและร่วมกันเคลื่อนไหวผลักดันเปลี่ยนแปลงประเทศไทยไปสู่สิ่งที่ดีกว่า ประเทศที่สามารถหลุดจากความติดขัดไปสู่จุดลงตัวใหม่ได้ อย่าปล่อยให้การเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองเท่านั้น จุดลงตัวใหม่ น่าจะเป็นทั้งประชาธิปไตย-ธรรมาธิปไตย-สังคมนิยม

ที่จริงคำว่าประชาธิปไตยคำเดียวก็กินความได้ทั้งหมด ถ้าเป็นประชาธิปไตยที่แท้ แต่มีกมของประชาธิปไตยคือการเลือกตั้งเท่านั้น จริงอยู่เราควรยอมรับการเลือกตั้ง แต่ไม่ใช่เลือกตั้งได้อำนาจแล้วไปทำไม่ทำอะไรก็ได้ ทำให้ประชาธิปไตยบิดเบี้ยว จึงต้องมี ธรรมาธิปไตยด้วย คือ มีธรรมหรือความถูกต้องเป็นอำนาจ

สังคมประชาธิปไตย หมายถึง สังคมมีความเข้มแข็ง ความเป็นสังคมคือความร่วมมือกัน มีการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำกันเต็มสังคม อำนาจของความเป็นสังคมเข้มแข็งทำให้เกิดสิ่งถูกต้องดีงาม บางคนจึงมองว่าเป็นความเป็นประชาธิปไตย หรือสังคมนิยม นั่นแหละคือประชาธิปไตยที่แท้จริง

ฉะนั้น การพัฒนาการเมืองอย่าไปมองแคบเฉพาะนักการเมือง และการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ต้องมองระบบการเมืองอย่างบูรณาการที่เชื่อมโยงกับเรื่องอื่น ๆ ทั้งหมด ในการระดมความคิดควรจะกำหนดประเด็นว่า แต่ละกลุ่มจะทำงานในประเด็นใดบ้าง และเกาะติดกันหาหาความรู้มาประกอบการทำงานในประเด็นนั้น ๆ เคลื่อนไหวให้เกิดการมีส่วนร่วม จนนำไปสู่การปฏิบัติได้ ในที่นี้ขอเสนอประเด็นเพื่อระดมความคิด ๑๐ ประเด็นด้วยกันคือ

๑. การแยกอำนาจการเมือง อำนาจรัฐ อำนาจเงิน การเสียดุลอำนาจคือต้นเหตุของความขัดแย้ง แตกแยกรุนแรง ในระบบทุนนิยมทุนมีขนาดใหญ่อย่างมหาศาลและมีอำนาจมาก เมื่อทุนขนาดใหญ่ถูกนำเข้ามาใช้ในการแสวงหาอำนาจทางการเมือง ประเทศที่เสียดุลอย่างรุนแรง เพราะทุนขนาดใหญ่สามารถซื้อได้ทุกอย่างและทุกอย่าง เมื่อพรรคการเมืองอยู่ในฐานทุนแทนที่จะอยู่ในฐานมวลชนก็ขาดความเป็นประชาธิปไตยที่แท้ เกิดธรรมาธิปไตยเข้ามาแทน

อำนาจรัฐ หมายถึง ระบบราชการ ขณะนี้อำนาจการเมืองครอบงำระบบราชการหมดทุกกระทรวง ทำให้ระบบราชการอ่อนแอ และเป็นเครื่องมือของรัฐของนักการเมือง ควรจะคิดถึงการลดอำนาจเงินในทางการเมือง การควบคุมภาคธุรกิจไม่ให้รวมศูนย์ผูกขาดอำนาจและเชื่อมโยงกับการเมือง การเคลื่อนไหวของเงินต้องโปร่งใสตรวจสอบได้ว่ามีความถูกต้อง ทำให้หยุดยั้งระหว่างอำนาจการเมืองและอำนาจรัฐเป็นไปอย่างถูกต้องสร้างสรรค์ ระบบราชการจะต้องมีศักดิ์ศรี มีความรู้ มีความสุจริต เป็นเสาหลักของประเทศ

๒. กำหนดจริยธรรมพรรคการเมืองและนักการเมือง สื่อมวลชน มหาวิทยาลัย สภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า ภาคประชาสังคม ควรจะเชิญชาวประชาชนทุกภาคส่วนมาให้ความเห็น เขาอยากเห็นจริยธรรมของพรรคการเมืองและนักการเมืองเป็นอย่างไร แล้วนำความเห็นมาสังเคราะห์เป็นข้อกำหนดทางจริยธรรมของพรรคการเมืองและนักการเมืองที่คนทั้งประเทศร่วมกันสร้างและเข้ามากำกับ นั่นคือสังคมกำกับจริยธรรมของพรรคการเมืองและนักการเมือง

๓. ประชาธิปไตยชุมชนท้องถิ่น ประชาธิปไตยระดับชาติโดยขาดฐานนี้ไม่สำเร็จ ฐานของสังคมคือชุมชนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่นที่เข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจ-จิตใจ-สังคม-สิ่งแวดล้อม-วัฒนธรรม-การเรียนรู้-สุขภาพ-ประชาธิปไตย เป็นบ่อเกิดของความสงบสุข จะแก้ปัญหาต่างๆ เกือบทั้งหมด ควรกระจายอำนาจไปให้ชุมชนท้องถิ่นทำเองให้มากที่สุด ภาครัฐปรับบทบาทไปเป็นผู้สนับสนุน ความขัดแย้งต่าง ๆ จะลดลง รวมทั้งความรุนแรงที่ชายแดนภาคใต้

ความรุนแรงที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดจากความขัดแย้งระหว่างอำนาจอธิปไตยกับวัฒนธรรมท้องถิ่น การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นจะทำให้รัฐประหารไม่ได้และลดการตั้งตนถ่วงถ่วงที่จะเข้ามาครอบงำ เพราะอำนาจกระจายไปหมดแล้ว ประเทศสวีเดนเซอร์แลนด์มีอยู่รวมศูนย์อำนาจนั้น คนชั้นสูงและคนรวยมีอำนาจมากมีการเล่นพรรคและคอร์รัปชันมหาศาล เมื่อกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นอย่างทั่วถึง ประชาชนเข้ามาควบคุมการทำงานของรัฐได้โดยตรงคอร์รัปชันทั้งหมดไป สวีเดนเซอร์แลนด์มีพลเมืองประมาณ ๗ ล้านคนเท่านั้น แต่แบ่งเป็นท้องถิ่น(Canton) ถึง ๒๓ และสวนการปกครองก็จัดใหม่ตั้งอีก ๓ รวมเป็น ๒๖

๔. ความเข้มแข็งของภาคพลเมือง ประชาธิปไตยที่แท้จริงอยู่ที่คุณภาพและการมีส่วนร่วมของภาคพลเมือง พลเมืองที่มีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมและความถูกต้องดีงาม มีความรู้ มีเหตุผล มีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะจะเป็นผู้ควบคุมให้การการเมืองมีคุณภาพ ระบบการศึกษาประสบความสำเร็จในการสร้างพลเมืองที่มีจิตสำนึก เพราะเอาแต่ท่องวิชา

ระบบการศึกษาที่ประสบความสำเร็จปรับตัวสู่สังคมสร้างพลเมืองที่มีจิตสำนึก พลเมืองที่มีจิตสำนึกนั้นเสมือนพลังหัวเคลียร์มนุษย์ที่ซ่อนอยู่ภายใน ถارةเปิดพลังจิตสำนึกออกมาจะเกิดพลังมหาศาล ระบบการศึกษาต้องรีบทำความเข้าใจว่าจะสร้างพลังจิตสำนึกได้อย่างไร มาตรา ๘๗ ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้รัฐต้องสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาและการตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐทุกระดับ

นี่คือที่เรียกว่าการเมืองภาคพลเมือง กลไกของรัฐทุกระดับทุกประเภทควรปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๗ เพื่อให้ภาคพลเมืองมีความเข้มแข็ง กระบวนการผลักดันการพัฒนาการเมืองควรพิจารณาการทำให้ภาคพลเมืองมีส่วนร่วมในการสนับสนุนความเข้มแข็งภาคพลเมือง

๕. การสื่อสารและสื่อมวลชนเข้มแข็ง การสื่อสารที่ดีและทั่วถึงจะทำให้ประชาธิปไตยเติบโตอย่างรวดเร็ว ควรจะมีระบบการสื่อสารที่ดีที่ประชาชนรู้ความจริงโดยทั่วถึง มีจิตสำนึก มีเหตุผล มีส่วนร่วม สื่อมวลชนที่เข้มแข็งเป็นเครื่องมืออยู่เคียงคู่ประชาชนระดับชาติ ขณะนี้สื่อมวลชนยังขาดระบบสนับสนุน มหาวิทยาลัยทั้งหลายก็ยังไม่สนับสนุนสื่อมวลชนอย่างเป็นระบบเลย อยากเห็นนักการเมืองมีคุณภาพต้องมีระบบสนับสนุนสื่อมวลชนที่เข้มแข็ง

๖. มหาวิทยาลัยเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยควรจะเป็นหัวใจทางปัญญาของประเทศออกจากวิกฤต ที่แลวมหาวิทยาลัยเป็นการศึกษาที่ลอยตัวจากปัญหาสังคม (Non-engaged education) เพราะเอาวิชาเป็นตัวตั้ง มหาวิทยาลัยควรสร้างบัณฑิตที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยเป็นบุคคลอุดมคติที่มีจิตสำนึกสาธารณะสูง มีความกล้าหาญ มีความสุจริต มีความรอบรู้ เป็นกำลังที่จะพัฒนาสังคมไปสู่ความถูกต้องดีงาม

มหาวิทยาลัยควรทำการสังเคราะห์นโยบายสาธารณะและเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร เพื่อสนับสนุนบทบาทของสังคมในการพัฒนาการเมืองทั้ง ๙ ประเด็น ที่กำลังกล่าวถึง การเมืองภาคพลเมืองจะเข้มแข็งได้ยาก ถ้ามหาวิทยาลัยไม่สนับสนุนเชิงข้อมูลข่าวสารและประเด็นเชิงนโยบาย ชุมชนท้องถิ่นจะเข้มแข็งได้รวดเร็วถ้ามหาวิทยาลัยสนับสนุนเชิงวิชาการ โดยเอาพื้นที่เป็นตัวตั้ง เช่นหนึ่งมหาวิทยาลัยต่อหนึ่งจังหวัด

๗. ระบบความยุติธรรม ระบบความยุติธรรมที่ถูกต้องทันสมัยจำเป็นจึงจำเป็นประชาธิปไตย ควรมีการรวมตัวกันพัฒนาระบบความยุติธรรม ๘. ธรรมนูญขององค์กร องค์กรต่างๆ เช่นองค์กรอิสระ ธนาคารแห่งประเทศไทย การบินไทย การสื่อสาร ฯลฯ ภาชต.ธรรมาภิบาล จะนำไปสู่ความล่มสลายของประเทศไทย ๙. กองทัพในสังคมสมัยใหม่ ต้องเป็นมืออาชีพ ปลอดภัย ไม่เข้าไปทำรัฐประหาร ไม่กินหัวคิวค้าซื้ออาวุธ เป็นสถาบันพัฒนากำลังคน มีเกียรติมีศักดิ์ศรี มีความรู้ ฝึกอบรมแทนสมฐานะ กองทัพที่มีความเป็นสถาบันจะเป็นเสาหลักค้ำยันประชาธิปไตย

๑๐. ความเป็นธรรม ประเทศไทยจะต้องทำเรื่องความเป็นธรรมอย่างจริงจัง เพราะความไม่เป็นธรรมเป็นต้นตอของปัญหาทั้งปวง เป็นบ่อเกิดของความขัดแย้ง และความรุนแรง ถ้าวางวางทางกันมากเกินไปจะอยู่ร่วมกันด้วยสันติไม่ได้ มหาวิทยาลัยทุกมหาวิทยาลัยควรจัดวิจัยเรื่องความเป็นธรรมเพื่อลดความขัดแย้งในสาธารณะเขาใจและขับเคลื่อนไปสู่ความเป็นธรรมได้ ประเทศไทยคงต้องทำ ๓ เรื่องใหญ่ๆ คือ (๑) ป้องกันความรุนแรง (๒) รักษาตามภารกิจที่ตนเองใช้พาเราเข้ามา (๓) รักษาตามสมมุติฐานตั้งเช่นประเด็นทั้ง ๑๐ ที่ยกตัวอย่างมา

ซึ่งอาจจะเพิ่มเติมขึ้นได้อีก บุคคล กลุ่มหรือสถาบัน ควรระดมความคิดและหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้ประเทศไทยมีความชัดเจนถึงขั้นปฏิบัติได้ คนไทยทั้งหมดควรรวมเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประเทศที่หน้าอยู่ที่สุดในโลก

การเมืองมันเครียด.....แต่อย่าลืมซีเรียสเรื่องการบ้าน...ต้องอ่าน 10Amazing"๙

